

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**ПРАВОВІ ТА ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ
НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ**

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
та самостійної роботи студентів
спеціальності 073 "Менеджмент"
другого (магістерського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019**

УДК 336.76(07.034)

П51

Укладачі: О. І. Деменко
С. А. Ачкасова

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу.

Протокол № 5 від 07.12.2018 р.

Затверджено на засіданні кафедри управління фінансовими послугами.

Протокол № 4 від 10.10.2018 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

П51 **Правові** та фінансово-економічні аспекти управління навчальним закладом [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи студентів спеціальності 073 "Менеджмент" другого (магістерського) рівня / уклад. О. І. Деменко, С. А. Ачкасова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 48 с.

Подано практичні завдання і методичні рекомендації до їх виконання, а також завдання для самостійного опрацювання з навчальної дисципліни, що сприятимуть набуттю майбутніми фахівцями професійних компетентностей для вирішення фінансово-економічних завдань розвитку закладів освіти.

Рекомендовано для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" другого (магістерського) рівня.

УДК 336.76(07.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2019

Вступ

Заклади освіти мають складні структури (підсистеми різних рівнів) та відрізняються особливостями функціонування, що обумовлює об'єктивну необхідність у формуванні ефективної управлінської діяльності, що спрямована на реалізацію компетентностей із управління закладами освіти.

Предметом навчальної дисципліни є організаційно-правові засади діяльності суб'єктів управління закладами освіти (зокрема, їхні функції, повноваження, обсяг і характер відповідальності), планування, облік і контроль фінансово-господарської діяльності закладу освіти; різноманітні галузеві правовідносини (бюджетні, трудові, цивільно-правові, земельні та ін.), учасниками яких є заклади освіти незалежно від сфери їхнього підпорядкування та форми власності; окремі правові інститути (зобов'язальне право, закупівля товарів, робіт і послуг за державні кошти, порядок і умови притягнення до юридичної відповідальності тощо).

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни: з метою найкращого засвоєння положень навчальної дисципліни студенти мають до початку її вивчення опанувати знання і навички в галузі педагогіки, правознавства, простежувати вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на основні фінансово-економічних результатів діяльності закладів освіти.

У процесі навчання студенти здобувають необхідні знання під час лекційних, практичних занять, виконання індивідуальних завдань і самостійної роботи, що є необхідним елементом успішного засвоєння навчальної дисципліни і вивчення фінансово-економічної літератури, законів нормативних актів із питань формування та розвитку сфери освіти.

Ця навчальна дисципліна передбачає засвоєння студентами знань, які висвітлюють питання, що стосуються структури та суб'єктів у сфері освіти. Ця навчальна дисципліна є базовою для підготовки фахівців зі спеціальності 073 "Менеджмент".

Під час проведення практичного заняття студенти самостійно або в малих групах вирішують запропоновані практичні завдання різного рівня складності. Наприкінці заняття для виявлення ступеня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, підведення підсумків із виставленням відповідної оцінки, залежно

від результатів виконаної роботи. **Практичні завдання** спрямовані на формування вмінь та навичок, виконання певних видів економічної роботи, а саме: розрахунків економічних показників, обґрунтування висновків щодо напрямів поліпшення діяльності фінансових установ та ін.

Організація **позааудиторної самостійної роботи** має чітко узгоджуватися із цілями навчання. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота, яка містить широкий набір різних видів завдань. Це сприяє розвитку в студента нових навичок і вмінь, особливо в частині організації власної роботи, зокрема, спрямованої на отримання результату. Позааудиторне навчання спрямоване на формування та здійснення компетентної поведінки особи під час виконання професійних завдань. Основні види самостійної роботи: опрацювання та вивчення рекомендованої літератури; вивчення основних термінів і понять; підготовка до практичних занять; контрольна перевірка особистих знань за питаннями для самостійного поглибленого вивчення та контрольними запитаннями для самодіагностики; підготовка до поточного та підсумкового контролю.

Для студентів денної та заочної форм навчання в межах позааудиторної самостійної роботи передбачено виконання індивідуального завдання, методичні рекомендації до виконання якого наведено в додатку А.

Методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи студентів

Змістовий модуль 1. Правові засади управління навчальними закладами як суб'єктами правовідносин

Тема 1. Структура і характеристика законодавства України в галузі освіти

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 1.1

Під час опрацювання нормативних документів у сфері освіти виділено ключові тези, що наведено переліком від А до Е, зокрема:

А. Кожен має право на працю, що охоплює можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується.

Б. На посади педагогічних працівників приймаються особи, фізичний і психічний стан яких дозволяє здійснювати педагогічну діяльність та які мають освітню та/або професійну кваліфікацію, що відповідає встановленому законодавству, зокрема професійним стандартам (за наявності), кваліфікаційним вимогам до відповідних посад педагогічних працівників.

В. ...регулює трудові відносини всіх працівників, сприяючи зростанню продуктивності праці, поліпшенню якості роботи, підвищенню ефективності суспільного виробництва і піднесенню на цій основі матеріального і культурного рівня життя трудящих, зміцненню трудової дисципліни і поступовому перетворенню праці на благо суспільства в першу життєву потребу кожної працездатної людини.

Г. Приймаються з метою систематизації роботи, поліпшення ефективності праці та зміцнення дисципліни працівників закладів освіти.

Д. ...містить узгоджені зобов'язання сторін, що його уклали, щодо створення умов підвищення ефективності роботи підприємства, реалізації на цій основі професійних, трудових і соціально-економічних прав та інтересів працівників.

Е. Керівник у своїй роботі керується нормами, встановленими чинним законодавством, статутом Закладу та цим ..., підконтрольний Харківській міській раді (далі – Власник) підзвітний та підпорядкується Органу управління.

Із яких нормативних документів взято наведені тези?

Завдання 1.2

До Закону України "Про освіту" від 05.09.2017 р. внесено зміни. До яких законодавчих актів України внесено зміни цим Законом України?

Зробіть вибір із наведеного переліку: 1) Закон України "Про загальну середню освіту"; 2) Закон України "Про дошкільну освіту"; 3) Закон України "Про позашкільну освіту"; 4) Закон України "Про професійно-технічну освіту"; 5) Закон України "Про вищу освіту".

Методичні рекомендації до практичних завдань 1.1 – 1.2

Опрацювати Конституцію України, Кодекс законів про працю України, Типові правила внутрішнього трудового розпорядку для працівників навчально-виховних закладів системи Міністерства освіти і науки України, Закон України "Про загальну середню освіту", Закон України "Про дошкільну освіту", Закон України "Про позашкільну освіту", Закон України "Про професійно-технічну освіту", Закон України "Про вищу освіту", колективний договір, Контракт керівника закладу освіти.

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі Інтернет, а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Розробіть проект Положення про заклад загальної середньої освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".
2. Розробіть проект Положення про заклад дошкільної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".
3. Розробіть проект Положення про заклад позашкільної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".
4. Розробіть проект Положення про заклад професійно-технічної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Які ви знаєте закони, постанови Уряду України, накази та листи Міністерства освіти і науки України в галузі освіти?
2. Назвіть основні положення нормативно-правових актів системи законодавства України в галузі освіти.

Тестові завдання

1. Що регулює Закон України "Про освіту":

- а) суспільні відносини, що виникають у процесі збагачення інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу;
- б) процес всебічного розвитку людини як особистості та найвищої цінності суспільства;
- в) суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права.
- г) правильної відповіді немає?

2. Головним джерелом формування освітнього законодавства України є:

- а) Закон України "Про освіту";
- б) Конституція України;
- в) Закон України "Про вищу освіту";
- г) Указ Президента України "Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні".
- д) правильної відповіді немає.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 1

1. Здатність визначати сутність державного управління та правознавства стосовно управління закладами освіти, структуру законодавства з питань освіти.
2. Застосовувати нормативно-правове забезпечення для вирішення освітніх завдань закладів освіти.

Рекомендована література: основна [12]; додаткова [16; 23; 26 – 34; 38; 39].

Тема 2. Правовий статус навчальних закладів державної та приватної форм власності

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 2.1

Наведено посади педагогічних та науково-педагогічних працівників: керівник закладу загальної середньої освіти; керівник закладу дошкільної освіти; ректор; проректор; директор науково-методичної установи; керівник закладу післядипломної освіти; завідувач приймальника-розподільника для дітей органів внутрішніх справ; керівник притулку для дітей; керівник центру соціально-психологічної реабілітації дітей; керівник закладу вищої освіти, що акредитований за III або IV рівнем; заступник директора з навчальної роботи; завідувач логопедичного пункту; асистент; концертмейстер; декан; заступник декана; вчений секретар; керівник виробничої (навчальної) практики; завідувач навчальної (педагогічної) частини закладів охорони здоров'я та соціального забезпечення; вчитель; завідувач кафедри; викладачі всіх спеціальностей; старший викладач закладу вищої освіти I і II рівня акредитації; майстер виробничого навчання; педагог професійного навчання; завідувач докторантури; завідувач аспірантури; завідувач інтернатури; старший вихователь; вихователь; логопед закладу охорони здоров'я та соціального забезпечення; методист; педагог-організатор; практичний психолог; професор; доцент; старший викладач; соціальний педагог; керівник гуртка; художній керівник; культорганізатор; акомпаніатор; екскурсовод; вихователь-методист; музичний керівник; інструктор з фізкультури; завідувач підготовчого відділення.

Розділіть посади педагогічних та науково-педагогічних працівників, заповніть табл. 1.

Таблиця 1

Розділ посад педагогічних та науково-педагогічних працівників

Педагогічні працівники	Науково-педагогічні працівники

Методичні рекомендації до практичного завдання 2.1

Розділити посади педагогічних та науково-педагогічних працівників відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 р. № 963 "Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників".

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі Інтернет, а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Розробіть проект Статуту закладу загальної середньої освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".
2. Розробіть проект Статуту закладу дошкільної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".
3. Розробіть проект Статуту закладу позашкільної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".
4. Розробіть проект Статуту закладу професійно-технічної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".
5. Розробіть проект положення про раду закладу, виходячи із положень Закону України "Про освіту".
6. Розробіть проект положення про групу продовженого дня, виходячи із положень Закону України "Про освіту".
7. Розробіть проект положення про освітній округ, виходячи із положень Закону України "Про освіту".
8. Розробіть проект положення про філію закладу освіти (дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти, на вибір), виходячи із положень Закону України "Про освіту".

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Назвіть нормативно-правову базу діяльності закладів освіти.
2. Які документи дозволяють проводити навчально-виховну, господарську та інші види діяльності в закладі освіти?
3. Укажіть складові нормативно-правової бази під час організації статутної діяльності закладу освіти.
4. Поясніть сутність та зміст статутів закладів освіти різних форм власності.

5. Назвіть порядок внесення змін до статутів закладів освіти.

6. Назвіть особливості об'єднання закладу з іншими підприємствами, установами, організаціями.

7. Назвіть особливості заснування товариств та асоціацій або участь у них, створення філій, представництв та інших підрозділів закладів освіти.

Тестові завдання

1. Вищим колегіальним органом громадського самоврядування закладу освіти є:

- а) органи самоврядування;
- б) загальні збори (конференція) трудового колективу закладу освіти;
- в) органи самоврядування здобувачів освіти;
- г) правильної відповіді немає.

2. Заклади освіти діють на підставі:

- а) Закону України "Про вищу освіту";
- б) Закону України "Про освіту";
- в) статутних документів;
- г) правильної відповіді немає.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 2

1. Здатність застосовувати норми трудового, цивільного, земельного, бюджетного, податкового та інших галузей чинного законодавства під час роботи на керівних посадах у закладах освіти.

2. Здатність виробляти та чітко формулювати аргументи щодо власної позиції із питань правового статусу закладів освіти.

Рекомендована література: основна [12]; додаткова [23; 26 – 34; 39].

Тема 3. Правове регулювання трудових правовідносин працівників навчальних закладів

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 3.1

Розподіліть, які із зазначених далі документів зобов'язаний надати, укладаючи трудовий договір, педагогічний працівник та працівник обслуговуючого персоналу: 1) паспорт або інший документ, що засвідчує особу;

2) трудову книжку; 3) документ про освіту (спеціальність, кваліфікацію); 4) довідку про стан здоров'я; 5) довідку про партійну приналежність; 6) довідку про національну приналежність; 7) реєстрацію місця проживання чи перебування; 8) військовий квиток; 9) довідку про звільнення з місць відбування кримінального покарання; 10) документ про професійну підготовку; 11) атестаційний лист; 12) відомості про доходи та зобов'язання фінансового характеру; 13) довідку про навчання; 14) характеристику чи рекомендації з попередньої роботи; 15) довідку про забезпеченість житловою площею; 16) довідку про склад сім'ї; 17) довідку про роботу за сумісництвом. Для відповіді заповніть табл. 2.

Таблиця 2

Розділ документів, що зобов'язаний подати, укладаючи трудовий договір, педагогічний працівник та працівник обслуговуючого персоналу

Педагогічний працівник	Обслуговуючий персонал

Завдання 3.2

Розробіть графік роботи працівника для п'ятиденного робочого тижня з урахуванням вимог ст. 50, 52, 66, 67 Кодексу законів про працю України. Для відповіді заповніть табл. 3.

Таблиця 3

Графік роботи працівника для п'ятиденного робочого тижня з урахуванням вимог Кодексу законів про працю України

Прізвище, ім'я, по батькові	Посада	Дні тижня					Перерва
		Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	

Завдання 3.3

Розділіть підстави для припинення та розірвання трудового договору, заповнивши табл. 4: 1) угода сторін; 2) закінчення строку трудового договору; 3) призов або вступ працівника на військову службу; 4) за власним бажанням; 5) переведення працівника, за його згодою, на інше підприємство; 6) відмова працівника від переведення на роботу в іншу місцевість разом із підприємством, установою, організацією; 7) відмова від

продовження роботи у зв'язку зі зміною істотних умов праці; 8) набрання законної сили вироком суду, яким працівника засуджено; 9) підстави, передбачені контрактом; 10) зміни в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників; 11) виявлена невідповідність працівника займаній посаді або виконуваній роботі внаслідок недостатньої кваліфікації або стану здоров'я, які перешкоджають продовженню цієї роботи; 12) систематичне невиконання працівником без поважних причин обов'язків, покладених на нього трудовим договором або правилами внутрішнього трудового розпорядку, якщо до працівника раніше застосовувалися заходи дисциплінарного чи громадського стягнення; 13) прогул (у тому числі відсутність на роботі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин; 14) нез'явлення на роботу протягом більш як чотирьох місяців підряд унаслідок тимчасової непрацездатності, не рахуючи відпустки у зв'язку з вагітністю і пологами; 15) поновлення на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу; 16) поява на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння; 17) вчинення за місцем роботи розкрадання (у тому числі дрібного) майна власника, встановленого вироком суду, що набрав законної сили, чи постановою органу, до компетенції якого входить накладення адміністративного стягнення або застосування заходів громадського впливу; 18) одноразове грубе порушення трудових обов'язків керівником підприємства, установи, організації всіх форм власності; 19) винні дії керівника підприємства, установи, організації, внаслідок чого заробітна плата виплачувалася несвоєчасно або в розмірах, нижчих від встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати; 20) вчинення працівником, який виконує виховні функції, аморального проступку, не сумісного з продовженням цієї роботи; 21) перебування всупереч вимогам Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" у безпосередньому підпорядкуванні близької особи. Для відповіді заповніть табл. 4.

Таблиця 4

Розподіл підстав для припинення та розірвання трудового договору

Припинення трудового договору	Розірвання трудового договору	
	За ініціативою працівника	З ініціативи власника або уповноваженого ним органу

Завдання 3.4

Які з наведених даних вносяться до трудової книжки працівника: 1) відомості про працівника: прізвище, ім'я та по батькові, дата народження; 2) відомості про роботу: призначення, звільнення, переведення на іншу роботу; 3) відомості про нагородження і заохочення; 4) відомості про стягнення; 5) час навчання у закладах вищої освіти; 6) час служби у Збройних Силах України; 7) період одержання допомоги із безробіття; 8) робота за сумісництвом; 9) відомості про винаходи та раціоналізаторські пропозиції; 10) виплата премій; 11) час догляду за інвалідом I групи або дитиною-інвалідом до 16 років, а також за пенсіонером, який за висновком медичного закладу потребує стороннього догляду?

Ситуаційне завдання 3.4

Які гарантії надає держава педагогічним, науково-педагогічним працівникам та іншим категоріям працівників закладів освіти відповідно до ст. 57 Закону України "Про освіту"?

Методичні рекомендації до практичних завдань 3.1 – 3.4

Опрацювати ст. 50, 52, 66, 67 Кодексу законів про працю України та Закон України "Про освіту".

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі Інтернет, а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Розробіть проект положення про профорієнтаційну роботу в закладі загальної середньої освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

2. Розробіть проект Порядку зарахування, відрахування, вибуття учнів у закладах загальної середньої освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

3. Розробіть проект Порядку проведення державної підсумкової атестації у закладах загальної середньої освіти (4, 9, 11 класів, на вибір), виходячи із положень Закону України "Про освіту".

4. Розробіть проект наказу управління освіти про облік дітей шкільного віку та учнів і закріплення території обслуговування, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

5. Розробіть проект Порядку конкурсного приймання у закладах загальної середньої освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

6. Розробіть проект Порядку навчання іноземців або біпатридів (апатридів) у закладах освіти (тип закладу – на вибір), виходячи із положень Закону України "Про освіту".

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Що таке "трудові угоди"?
2. Що таке "контракти з працівниками закладів освіти"?

Тестові завдання

1. Педагогічним працівникам забороняється:

- а) передоручати виконання трудових обов'язків;
- б) готувати до свідомого життя в дусі взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- в) одержувати натуральну оплату в сільській місцевості на рівні працівників сільського господарства;
- г) правильної відповіді немає.

2. Керівник закладу освіти в межах наданих йому повноважень:

- а) затверджує установчі документи закладу освіти, їхню нову редакцію та зміни до них;
- б) забезпечує функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти;
- в) здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю закладу освіти;
- г) призначає на посаду та звільняє з посади працівників, визначає їхні функціональні обов'язки;
- д) правильної відповіді немає.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 3

1. Здатність визначати завдання і функції органів управління закладами освіти на різних адміністративно-територіальних рівнях.

2. Здатність застосовувати основні положення трудового, цивільного, земельного, бюджетного, податкового та інших галузей чинного законодавства України, які застосовуються на практиці закладами освіти в процесі їхньої повсякденної діяльності.

Рекомендована література: основна [4; 6; 8]; додаткова [28].

Тема 4. Навчальні заклади як учасники бюджетних, податкових і земельних правовідносин

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 4.1

Розташуйте стадії бюджетного процесу за черговістю проходження, що наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Стадії бюджетного процесу

№ п/п	Стадії бюджетного процесу
1	Розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет)
2	Підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і ухвалення рішення щодо нього
3	Виконання бюджету, включаючи внесення змін до закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет)
4	Складання проектів бюджетів

Завдання 4.2

Доповніть дані з переліку джерел фінансування закладів освіти:

а) _____ бюджет;

б) _____ бюджети;

в) _____ за надання освітніх та інших послуг відповідно

до укладених договорів;

г) _____ за науково-дослідні роботи (послуги) та інші роботи, виконані на замовлення підприємств, установ, організацій, інших юридичних та фізичних осіб;

д) _____ від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, підприємств, цехів і господарств, від надання в оренду приміщень, споруд, обладнання;

е) _____ вітчизняних і міжнародних організацій;

є) _____ від цінних паперів, відсотки від депозитів і розміщення коштів спеціального фонду на поточних рахунках банків державного сектору;

ж) _____ у вигляді коштів, матеріальних цінностей, нематеріальних активів, одержаних від підприємств, установ, організацій, фізичних осіб;

з) _____ не заборонені законодавством.

Завдання 4.3

Яка норма податку на прибуток для загальноосвітнього навчального закладу комунальної форми власності?

Завдання 4.4

Назвіть норми відрахувань із заробітної плати та законодавчі акти, якими вони визначені, що наведено в табл. 6.

Таблиця 6

Норми відрахувань із заробітної плати та законодавчі акти

Вид податку	Розмір відрахування, %	Регулюючі акти
Податок на доходи фізичних осіб		
Військовий збір		
Профспілковий внесок		
Усього	20,5 %	

Практичне завдання 4.5

Основні показники Державного бюджету попереднього року становили: доходи – 913 млрд 613 млн 702,5 тис. грн, витрати – 988 млрд 634 млн 334,5 тис. грн, повернення кредитів до держбюджету – 7 млрд 332 млн 772,3 тис. грн, надання кредитів з держбюджету – 14 млрд 161 млн 520,3 тис. грн, граничний обсяг державного боргу – 81 млрд 849 млн 380 тис. грн.

Назвіть граничний обсяг можливих витрат з Державного бюджету, якщо до початку нового бюджетного періоду не набрав чинності закон про Державний бюджет України.

Практичне завдання 4.6

Використавши вихідні дані з офіційного сайту будь-якого закладу дошкільної освіти, розрахуйте податок на доходи фізичних осіб на заробітну плату працівників закладу дошкільної освіти за січень поточного чи минулого року, використовуючи штатний розпис закладу дошкільної освіти.

Визначте розмір нарахувань за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що сплатить заклад дошкільної освіти за січень поточного чи минулого року. Ким встановлюється штатний розпис державного й приватного закладу освіти? На підставі яких нормативних документів? Наведіть механізм застосування податкової соціальної пільги.

Методичні рекомендації до практичних завдань 4.1 – 4.6

Для визначення особливостей податкових взаємовідносин закладів освіти опрацювати Закон України "Збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" та Податковий кодекс України.

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі Інтернет, а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Розробіть проект Порядку зарахування, відрахування, вибуття вихованців у закладах позашкільної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

2. Розробіть проект Порядку зарахування, відрахування, вибуття учнів у закладах професійно-технічної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

3. Розробіть проект Порядку профорієнтаційної роботи з вихованцями в профільних гуртках закладів позашкільної освіти.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Що таке "правове регулювання соціального захисту та соціальної допомоги учасникам освітнього процесу в закладах освіти"?

2. Що таке "соціальне страхування"?

Тестові завдання

1. Фінансування закладів дошкільної та позашкільної освіти здійснюється за рахунок:

а) коштів місцевих бюджетів;

б) коштів державного бюджету;

в) коштів державного та/або місцевих бюджетів, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством;

г) правильної відповіді немає.

2. Джерелами фінансування закладу дошкільної освіти незалежно від форми власності можуть бути:

а) добровільні пожертвування та цільові внески фізичних і юридичних осіб;

б) кошти державного та місцевих бюджетів;

в) кошти батьків або осіб, які їх замінюють;

г) правильної відповіді немає.

3. Знайдіть відповідності між поняттями та їхніми визначеннями, що наведено в табл. 7.

Таблиця 7

Знайдіть відповідності між поняттями та їхніми визначеннями

№ п/п	Поняття	Варіант	Визначення
1	2	3	4
1	Бюджет	А	Повноваження головного розпорядника бюджетних коштів, надане Бюджетним Кодексом України, законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), яке має кількісні, часові та цільові обмеження і дозволяє надавати бюджетні асигнування

1	2	3	4
2	Бюджетні установи	Б	План формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються, відповідно, органами державної влади та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду
3	Бюджетне фінансування	В	Кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого
4	Видатки бюджету	Г	Кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. До видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів із бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів бюджету, проведення їхнього бюджетного відшкодування
5	Бюджетний запит	Д	Повноваження розпорядника бюджетних коштів, надане відповідно до бюджетного призначення, на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів, яке має кількісні, часові та цільові обмеження
6	Бюджетне зобов'язання	Е	Система грошових відносин, яка виникає між державою, з одного боку, і підприємствами, фірмами, організаціями та населенням, з іншого, з метою формування та використання централізованого фонду грошових ресурсів для задоволення суспільних потреб
7	Бюджетне призначення	Є	Документ, підготовлений головним розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідним обґрунтуванням щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступні бюджетні періоди
8	Бюджетне асигнування	Ж	Доплата з державного бюджету задля збалансування бюджетів нижчих рівнів; різновид субсидії. Дотація – це безвідплатна, безповоротна допомога з бюджету вищого рівня бюджету нижчому, яка не має цільового характеру та надається у випадку перевищення видатків над доходами
9	Бюджетні повноваження	З	Органи, установи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями
10	Державний бюджет	И	Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок, відповідно, державного бюджету чи місцевого бюджету. Бюджетні установи є неприбутковими

1	2	3	4
11	Місцевий бюджет	І	Зведення правил, що визначають правові засади функціонування бюджетної системи України, її принципи, основи бюджетного процесу і міжбюджетних відносин та відповідальність за порушення бюджетного законодавства
12	Дотація	Ї	Бюджет адміністративно-територіальної одиниці
13	Міжбюджетні трансферти	Й	Будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або в майбутньому
14	Учасники бюджетного процесу	К	Права та обов'язки з управління бюджетними коштами
15	Бюджетний кодекс України	Л	Безповоротний та безоплатний відпуск коштів із державного та місцевих бюджетів на виконання загальнодержавних функцій і функцій муніципальних органів та забезпечення діяльності бюджетних установ і організацій

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 4

1. Здатність визначати правовий порядок фінансування та оподаткування закладів освіти.
2. Здатність визначати особливості оподаткування закладів освіти в Україні.

Рекомендована література: основна [12]; додаткова [16; 23 – 34; 38; 39].

Тема 5. Види і процедури юридичної відповідальності навчальних закладів та їх посадових осіб

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 5.1

Керівник закладу дошкільної освіти до розроблення річного плану роботи не залучає батьків вихованців.

Як ви оцінюєте дії директора? Обґрунтуйте свою відповідь.

Завдання 5.2

Керівник закладу загальної середньої освіти неодноразово помічав, що вчитель приходив до закладу безпосередньо за декілька хвилин до початку його уроків.

Чи потрібно керівникові вдаватися до певних заходів впливу стосовно вчителя? Якщо потрібно, то яких? Чи треба вчителю надавати письмове пояснення?

Методичні рекомендації до практичних завдань 5.1 – 5.2

Визначити учасників освітнього процесу відповідно до ст. 27 Закону України "Про дошкільну освіту" та чинних статутів закладів дошкільної освіти.

Опрацювати Типові правила внутрішнього трудового розпорядку для працівників навчально-виховних закладів системи Міністерства освіти і науки України.

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі Інтернет, а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Опрацюйте основні положення системи юридичної відповідальності у сфері освіти.
2. Опрацюйте процедури юридичної відповідальності закладів освіти та їхніх посадових осіб.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Назвіть процедури юридичної відповідальності закладів освіти та їхніх посадових осіб.
2. Назвіть заходи адміністративної відповідальності у сфері освіти.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 5

1. Здатність визначати види і процедури юридичної відповідальності закладів освіти, їхніх посадових осіб і працівників.

2. Здатність робити висновки щодо юридичної відповідальності закладів освіти та їхніх посадових осіб в Україні.

Тестові завдання

1. *Накази належать до такого виду документації, як:*

- а) організаційний;
- б) розпорядчий;
- в) довідково-інформаційний;
- г) правильної відповіді немає.

2. *Текст наказу з питань основної діяльності та адміністративно-господарських питань складається з таких частин:*

- а) вступної та констатуючої;
- б) констатуючої та розпорядчої;
- в) вступної та розпорядчої;
- г) правильної відповіді немає.

Рекомендована література: основна [4; 6; 8]; додаткова [23 – 34; 38; 39].

Змістовий модуль 2. Фінансово-економічні основи управління навчальними закладами

Тема 6. Сучасні фінансово-економічні засади управління освітою

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 6.1

Відповідно до звіту *European University Association*, що опубліковано в 2011 році під назвою *University Autonomy in Europe II*, запропоновано для аналізу моделей реалізації університетської автономії так званий *The Autonomy Scorecard 2010*. Для побудови останнього використані уточнені параметри для вимірювання чотирьох складових університетської автономії – організаційної, фінансової, кадрової та академічної.

Відповідно до Закону України "Про вищу освіту" оберіть для кожного параметра варіант індикатора та обмеження за організаційною (табл. 8) та фінансовою автономією (табл. 9).

Таблиця 8

Список індикаторів і обмежень для оцінювання складових університетської автономії (організаційна автономія)

Параметри	Індикатори та обмеження	
1	2	
Процедура для обрання виконавчого керівника	Обрання виконавчого керівника не легітимізується зовнішнім органом влади	
	Обрання виконавчого керівника (ректора) легітимізується зовнішнім органом влади	
Критерії для обрання виконавчого керівника	Критерії для обрання виконавчого керівника не визначені в законі	
	Закон визначає, що виконавчий керівник повинен займати академічну посаду	
	Закон визначає, що виконавчий керівник повинен мати докторський ступінь	
	Закон визначає, що виконавчий керівник має бути з університету	
	Інші обмеження	
Звільнення виконавчого керівника	Процедури для звільнення виконавчого керівника не визначені в законі	
	Звільнення підтверджується зовнішнім органом влади, але процедура визначена і рішення ухвалюється університетом	
	Звільнення здійснює зовнішній орган влади, але процедура вирішується університетом	
	Звільнення підтверджується зовнішнім органом влади і процедура визначена законом	
	Звільнення здійснює зовнішній орган влади відповідно до процедури, визначеної в законі	
	Інші обмеження	
Терміни перебування на посаді виконавчого керівника	Термін перебування на посаді виконавчого керівника не визначено в законі	
	Максимальна тривалість терміну перебування на посаді виконавчого керівника визначена в законі	
	Мінімальна тривалість терміну перебування на посаді виконавчого керівника визначена в законі	
	Чітка тривалість терміну перебування на посаді виконавчого керівника визначена в законі	
Зовнішні члени в керівних органах	Долучення зовнішніх членів до керівних органів	Університети не можуть вирішувати, оскільки вони не можуть долучати зовнішніх членів
		Університети не можуть вирішувати, оскільки вони повинні долучати зовнішніх членів
		Університети можуть вирішувати питання щодо долучення зовнішніх членів

1	2	
		Університети можуть вільно вирішувати питання щодо зовнішніх членів
	Відбір зовнішніх членів до керівних органів	Пропонуються університетом і призначаються зовнішнім органом влади
		Частина членів призначається університетом і частина призначається зовнішнім органом влади
		Призначення повністю контролюється зовнішнім органом влади
		Інші обмеження процесу
Компетенція покладати рішення на академічні структури	Університети можуть вирішувати питання щодо своїх організаційних академічних структур без обмежень	
	Рекомендації визначені в законі	
	Факультети, інші академічні структури перераховані в законі	
	Інші обмеження	
Компетенція створювати юридичну особу	Університети можуть бути засновниками юридичних осіб без обмежень	
	Університетам дозволено створювати лише не прибуткових юридичних осіб	
	Університетам не дозволяється створювати будь-яких юридичних осіб	
	Інші обмеження	

Таблиця 9

Список індикаторів і обмежень для оцінювання складових університетської автономії (фінансова автономія)

Параметри	Індикатори та обмеження		
1	2		
Термін і тип державного фінансування	Термін державного фінансування	Більше 1 року	
		1 рік	
		Менше 1 року	
	Тип державного фінансування	Постатейний бюджет	
		Цільовий грант та не існує обмежень щодо розподілу фінансування	
		Цільовий грант є розподіленим за широкими категоріями і не існує та не обмежуються можливості переміщати кошти між цими категоріями	
		Цільовий грант, але внутрішній розподіл є обмежений законом	
Інші обмеження			
Компетенція зберігати надлишки	Надлишки не можуть зберігатися		
	Надлишки можуть зберігатися без обмежень		
	Надлишки можуть зберігатися до максимального відсотка		

1	2	
	Надлишки можуть зберігатися, але є необхідним схвалення зовнішнім органом влади	
	Надлишки можуть зберігатися, але їхній розподіл визначається зовнішнім органом влади	
	Надлишки можуть зберігатися за умови наявності інших видів обмежень	
Компетенція запозичувати кошти	Університети не можуть позичати гроші	
	Університети можуть позичати гроші без обмежень	
	Університети можуть позичати гроші до певного максимального відсотка	
	Університети можуть позичати гроші за умови схвалення зовнішнім органом влади	
	Університети можуть позичати гроші у певних банках (визначених зовнішнім органом влади)	
	Університети можуть позичати гроші за умови наявності інших видів обмежень	
Компетенція володіти будівлями	Університетам не дозволено мати власні будівлі	
	Університетам дозволено продавати власні будівлі без обмежень	
	Університетам дозволено продавати власні будівлі за умови схвалення зовнішнім органом влади	
	Університетам дозволено продавати свої будівлі за умови наявності інших видів обмежень	
	Університетам не дозволено продавати свої будівлі за умови	
	Інші обмеження	
Компетенція нараховувати плату за навчання	Національних студентів і студентів з країн ЄС	Університети вільно визначають рівень оплати за навчання (національних студентів)
		Університети та зовнішній орган влади співпрацюють щодо визначення рівня оплати за навчання
		Університети можуть встановлювати рівень оплати за навчання нижче верхньої межі, визначеної зовнішнім органом влади
		Лише зовнішньому органу влади дозволено встановлювати рівень оплати за навчання
		Оплати за навчання не існує
	Студентів з країн поза ЄС	Університети вільно визначають рівень оплати за навчання
		Університети та зовнішній орган влади співпрацюють щодо визначення рівня оплати за навчання
		Університети можуть встановлювати рівень оплати за навчання нижче верхньої межі, визначеної зовнішнім органом влади
		Лише зовнішньому органу влади дозволено встановлювати рівень
		Оплати за навчання не існує

Методичні рекомендації до практичного завдання 6.1

Відповідно до Закону України "Про вищу освіту" оберіть для кожного параметра варіант індикатора та обмеження за організаційною (див. табл. 8) та фінансовою автономією університету (див. табл. 9).

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі Інтернет, а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Назвіть основні положення Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, її структурно-логічну схему.

2. Побудуйте структурно-логічну схему Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Поясніть сутність управління фінансово-господарською діяльністю у загальній системі управління освітою.

2. Поясніть сутність концепції розвитку економічного забезпечення освітньої галузі в системі національної освіти.

3. Що таке "інтеграція України в європейський освітній простір" та "європейські традиції управління фінансово-господарською діяльністю закладів освіти"?

4. Укажіть зміни пріоритетів у формуванні системи забезпечення навчального закладу.

5. Які ви знаєте основні нормативно-правові документи, що регулюють фінансово-економічний розвиток освіти?

6. Розвиток нормативно-правового забезпечення державної гуманітарної політики та його системність.

7. Які способи впливу міжнародного права на українське нормативно-правове забезпечення цієї сфери?

8. Які ви знаєте міжнародні договори України у сфері освіти?

Тестові завдання

1. Яким чином держава сприяє міжнародному співробітництву закладів освіти та органів управління освітою:

- а) виділяє відповідні валютні асигнування;
- б) звільняє від оподаткування, сплати мита і митного збору за навчальне, наукове й виробниче обладнання та приладдя, що надходять для них із-за кордону для навчальних і наукових цілей;
- в) правильної відповіді немає?

2. Чи правильним є твердження, що держава сприяє міжнародному співробітництву у сфері освіти шляхом створення належних правових та фінансово-економічних умов для міжнародного співробітництва, зокрема, встановлення відповідних бюджетних призначень у державному бюджеті та фінансування внесків за членство в міжнародних організаціях, відрядження за кордон учасників міжнародних проектів і програм відповідно до умов договорів:

- а) так;
- б) ні?

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 6

1. Сутність та принципи фінансування освіти. Концептуальне, інституційне, кадрове та фінансове забезпечення управління фінансово-господарською діяльністю закладів освіти.

2. Здатність визначати особливості фінансово-економічних засад управління освітою.

Література: основна [1; 3; 4; 9 – 12]; додаткова [16 – 40].

Тема 7. Механізм та технології прийняття управлінських рішень з питань фінансово-господарської діяльності навчальних закладів

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 7.1

Визначте загальну чисельність та еквівалент повної зайнятості науково-педагогічних працівників, а також студентів університету, ґрунтуючись на таких даних:

1. Чисельність штатних співробітників університету (українських) – 500 науково-педагогічних працівників, а чисельність студентів (українських) денної форми навчання – 3 000 осіб.

2. Чисельність сумісників (погодинників) (українських) – 40 науково-педагогічних працівників, а чисельність студентів (українських) заочної форми навчання – 100 осіб.

3. Чисельність штатних іноземних співробітників – 2 науково-педагогічних працівники, а чисельність іноземних студентів денної форми навчання – 800 осіб.

4. Чисельність іноземних сумісників (погодинників) співробітників університету – 4 науково-педагогічних працівники, а чисельність іноземних студентів заочної форми навчання – 50 осіб.

Завдання 7.2

Визначте середню вартість навчання студентів освітнього ступеня бакалавра денної форми навчання до і після підвищення цін, а також середнє зростання ціни за навчання за освітніми програмами, ґрунтуючись на таких даних (табл. 10).

Таблиця 10

Вихідні дані

Освітня програма	До підвищення цін		Після підвищення цін	
	Чисельність студентів	Вартість навчання одного студента, тис. грн	Чисельність студентів	Вартість навчання одного студента, тис. грн
А	200	24	160	26
Б	300	26	260	28
В	400	18	340	20
Г	200	25	260	26

Завдання 7.3

Розрахуйте фонд заробітної плати викладача закладу вищої освіти за курсами підвищення кваліфікації групи слухачів у складі 20 осіб, якщо загальний обсяг годин становитиме 72 години, у тому числі лекцій – 40 годин, практичних занять – 32 години. Проведення практичних занять здійснюють викладачі без наукового ступеня. Ставка доцента – 75,91 грн/год, ставка викладача без наукового ступеня – 63,44 грн/год.

Завдання 7.4

Розрахуйте фонд заробітної плати викладача закладу вищої освіти за курсами підвищення кваліфікації групи слухачів у складі 15 осіб, якщо

загальний обсяг годин становитиме 72 години, у тому числі лекцій – 40 годин, практичних занять – 32 години. Проведення лекційних занять здійснюють професори, іншу частку навантаження – доценти. Ставка професора становить 119,98 грн/год, ставка доцента – 75,91 грн/год.

Завдання 7.5

Обґрунтуйте фінансові цілі у структурі місії закладу освіти. Визначте економічний ефект від змін в оподаткуванні у поточному році порівняно з 2015 роком за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та утримань із заробітної плати для керівництва працівників приватного та державного закладу, ґрунтуючись на запропонованих даних: роботодавець нарахував 200 000 грн фонду оплати праці за місяць, усім співробітникам нараховано мінімальну заробітну плату.

Укажіть, яким шляхом сплачується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та у який строк.

Завдання 7.6

У приватному освітньому закладі за даними березня поточного року працює 40 осіб, 20 осіб отримують заробітну плату з окладом у розмірі $1,2 \times$ мінімальну заробітну плату на місяць, 15 осіб – $2 \times$ мінімальну заробітну плату на місяць, інші – $2,8 \times$ мінімальну заробітну плату на місяць.

Розрахуйте розмір єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що має сплатити роботодавець за звітний період. Визначте утримання з заробітної плати для працівників за місяць.

Завдання 7.7

Працівник закладу освіти оформив відпустку з червня 2018 року. Тривалість відпустки – 30 календарних днів. Працівник хоче замінити частину відпустки грошовою компенсацією.

Чи має він на це право і як провадиться обчислення середньої заробітної плати в цьому випадку?

Методичні рекомендації до практичних завдань 7.1 – 7.7

В еквівалент повної зайнятості перераховуються всі працівники, які залучалися до роботи, він охоплює як штатних працівників із повною зайнятістю, так і працівників, для яких встановлено скорочену тривалість

робочого часу. Якщо у закладі освіти відсутні працівники з неповною зайнятістю, тоді показник еквівалента повної зайнятості дорівнює показнику загальної чисельності працівників.

Студент/співробітник може бути врахований до показника еквівалента повної зайнятості більше одного разу – студент/співробітник денної або заочної форми навчання та штатний співробітник і сумісник (погодинники, враховуючи погодинників), він/вона буде врахований(а) під час здійснення розрахунків у показник загальної чисельності штатних працівників та показник загальної чисельності сумісників (погодинників).

Середня плата за навчання – це плата за академічний рік (два семестри), яку має сплатити український або іноземний студент за навчання за програмами бакалавр.

Методики розрахунку середньої вартості:

1. Розрахунок залежно від освітньої програми = Сума всіх щорічних платежів за кожну освітню програму : Кількість освітніх програм.

2. Розрахунок залежно від рівня сплати = (Рівень сплати × Чисельність студентів, які платять за цей рівень) : Загальна чисельність студентів.

3. Розрахунок за медіаною = (Найвища цінова пропозиція + Найнижча цінова пропозиція) : 2.

4. Розрахунок за найбільш поширеною ціною враховує найбільш часті згадування вартості навчання.

Розрахункове обслуговування органу доходів і зборів здійснюється відповідно до умов договорів між центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, і власниками рахунків.

Єдиний внесок сплачується шляхом перерахування платником безготівкових коштів із його банківського рахунку.

Платники єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, крім таких платників, як фізичні особи-підприємці, в тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування; особи, які провадять незалежну професійну діяльність, а саме: наукову, літературну, артистичну, художню, освітню або викладацьку, а також медичну, юридичну практику, в тому числі адвокатську, нотаріальну діяльність, або особи, які провадять релігійну (місіонерську) діяльність, іншу подібну діяльність та отримують дохід від цієї діяльності, зобов'язані сплачувати єдиний внесок, нарахований за календарний місяць, не пізніше 20 числа наступного

місяця, крім гірничих підприємств, які зобов'язані сплачувати єдиний внесок, нарахований за календарний місяць, не пізніше 28 числа наступного місяця.

Опрацювати ст. 24 Закону України "Про відпустки".

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі Інтернет, а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Визначте механізми ухвалення управлінських рішень із питань фінансово-господарської діяльності закладів освіти.

2. Укажіть головні параметри фінансового механізму фінансування закладів освіти, їхні кількісні та якісні дані.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Які ви знаєте типи закладів освіти щодо пріоритетності параметрів фінансового механізму?

2. Укажіть місце децентралізації джерел надходження грошових коштів під час реформування системи фінансування закладів освіти.

Тестові завдання

1. *Хто визначає вартість платних послуг, що надаються закладами вищої освіти:*

- а) Міністерство освіти і науки України;
- б) заклади вищої освіти самостійно;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) правильної відповіді немає?

2. *Чи правильним є твердження, що перелік платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, визначається Постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку платних послуг,*

які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності":

- а) так;
- б) ні?

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 7

1. Формувати фінансові цілі у структурі місії навчального закладу та розробляти загальну стратегію, що базується на становищі закладу освіти.

Література: основна [3 – 4; 9; 10]; додаткова [23 – 26; 30].

Тема 8. Технології визначення кошторису діяльності навчального закладу

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 8.1

Визначте пріоритетні джерела фінансування закладів вищої освіти А та Б. Вихідні дані наведено в табл. 11.

Таблиця 11

Вихідні дані

Складові кошторису, тис. грн	Заклад вищої освіти А		Заклад вищої освіти Б	
	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Загальний фонд	Спеціальний фонд
1	2	3	4	5
Заробітна плата	49 070,5	12 554,8	8 612,9	2 567,6
Нарахування на оплату праці	17 812,6	4 557,4	3 126,4	932
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	50	4 965,3	8	210
Медикаменти та перев'язувальний матеріал	50	3,5	–	15
Продукти харчування	1 953,6	–	310,7	–
Оплата послуг, крім комунальних	100	7 650	20,2	581,5
Видатки на відрядження	20	200	1	5

1	2	3	4	5
Оплата тепlopостачання	2 371	2 055	208,6	236,9
Оплата водопостачання і водовідведення	127,9	65	10,7	7,5
Оплата електроенергії	1 400	1 208,7	63	113,5
Окремі заходи із реалізації державних (регіональних) програм, не віднесених до заходів розвитку	–	200	–	–
Поточні трансферти урядам іноземних держав та міжнародним організаціям	–	150	–	–
Стипендії	21 268,2	60	5 317,1	6
Інші виплати населенню	3 942	–	1 062	–
Інші поточні видатки	–	270	–	25
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	–	700	–	–
Капітальний ремонт	–	700	–	–

Методичні рекомендації до практичного завдання 8.1

Визначити пріоритетні джерела фінансування шляхом ділення кожної складової видаткової частини кошторису закладів вищої освіти А і Б на підсумок видаткової частини. Виділити три найбільші напрями фінансування витрат за загальним та спеціальним фондами.

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі Інтернет, а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Яким способом можливе отримання доходів та здійснення видатків, визначення обсягу і спрямування коштів закладами освіти?

2. Що таке "особливий статус закладів освіти", що засновані на державній та комунальній формах власності?

3. Назвіть джерела надходжень до загального фонду Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

4. Назвіть технології визначення кошторису навчального закладу.

5. Які існують підходи до застосування методологічного підходу щодо розрахунку рівня фінансового забезпечення функціонування закладів вищої освіти?

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Яким способом можливе отримання доходів та здійснення видатків, визначення обсягу і спрямування коштів закладами освіти?

2. Що таке "особливий статус навчальних закладів", що засновані на державній та комунальній формах власності?

3. Назвіть джерела надходжень до загального фонду Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

4. Назвіть технології визначення кошторису навчального закладу. Які існують підходи до застосування методологічного підходу щодо розрахунку рівня фінансового забезпечення функціонування закладів вищої освіти?

Тестові завдання

1. *Ким затверджено форму кошторису державного закладу освіти:*

- а) Міністерством фінансів України;
- б) Кабінетом Міністрів України;
- в) правильної відповіді немає?

2. *Яких принципів слід дотримуватися під час планування показників кошторису закладів вищої освіти:*

а) ефективного та раціонального використання коштів і матеріальних ресурсів, повноти надходження доходів, законності та правильності розрахунків;

б) обґрунтованості та доцільності кожної статті видатків, вивчення об'єктивної необхідності та правильності розподілу видатків за економічною класифікацією;

в) максимальної економії коштів та системності;

г) правильної відповіді немає?

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 8

1. Здатність визначати нормативно-правові документи, які визначають кошторис.
2. Здатність визначати порядок формування кошторису та внесення змін до нього.

Література: додаткова [13; 17; 18; 23; 26; 28].

Тема 9. Організація виконання кошторису діяльності навчального закладу з врахуванням джерел формування

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 9.1

Визначте кількісні показники використання загального та спеціального фондів закладу вищої освіти. Вихідні дані наведено в табл. 12.

Таблиця 12

Вихідні дані

Складові кошторису, тис. грн	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
	Затверджено кошторисом зі змінами	Касові видатки за перше півріччя	Затверджено кошторисом зі змінами	Касові видатки за перше півріччя
1	2	3	4	5
Заробітна плата	49 070,5	24 791,5	12 554,8	6 456,5
Нарахування на оплату праці	17 812,6	8 972,6	4 557,4	2 492,6
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	50	–	4 965,3	1 970,2
Медикаменти та перев'язувальний матеріал	50	–	3,5	–
Продукти харчування	1 953,6	1 028,2	–	–
Оплата послуг, крім комунальних	100	64,4	7 650	1 957,9
Видатки на відрядження	20	–	200	127,4
Оплата теплопостачання	2 371	2 282,7	2 055	290,4
Оплата водопостачання і водовідведення	127,9	45,1	65	31

1	2	3	4	5
Оплата електроенергії	1 400	567	1 208,7	352,8
Окремі заходи із реалізації державних (регіональних) програм, не віднесених до заходів розвитку	–	–	200	23,5
Поточні трансферти урядам іноземних держав та міжнародним організаціям	–	–	150	80,3
Стипендії	21 268,2	11 046,5	60	15,1
Інші виплати населенню	3 942	–	–	–
Інші поточні видатки	–	–	270	58
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	–	–	700	404,3
Капітальний ремонт	–	–	700	–

Методичні рекомендації до практичного завдання 9.1

Визначте кількісні показники використання загального та спеціального фондів закладу вищої освіти під час визначення виконання касових видатків за перше півріччя шляхом порівняння із затвердженими показниками складових кошторису. Надайте рекомендації щодо складових кошторису, що мають більше 50 % виконання за перше півріччя.

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі Інтернет, а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Опишіть процес здійснення розпорядниками вищого рівня та фінансовими органами систематичного контролю за фінансовою діяльністю бюджетних установ і закладів освіти.

2. Укажіть особливості дотримання режиму економії у витрачанні коштів.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Що таке "кошторисне фінансування"?
2. Що таке "цільове використання бюджетних коштів" і "дотримання плановості виділення коштів"?

Тестові завдання

1. Чи правильним є твердження, що кошторис закладу освіти складається з загального та спеціального фондів:

- а) так;
- б) ні?

2. Чи правильним є твердження, що відсотки, що отримані від розміщення коштів закладу вищої освіти на вкладних (депозитних) рахунках в установах державних банків, включаються до фінансового плану (кошторису) закладу вищої освіти і можуть використовуватися на придбання майна і його використання, капітальне будівництво та ремонт приміщень, поліпшення матеріально-технічного, навчально-лабораторного, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу тощо в межах статутної діяльності закладу вищої освіти:

- а) так;
- б) ні?

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 9

1. Здатність визначати надходження від плати за послуги, що надаються закладами освіти, та видатки закладів освіти.
2. Здатність визначати джерела формування кошторису закладу освіти.

Література: додаткова [13; 17; 18; 23; 26; 28].

Тема 10. Фінансово-господарська діяльність навчального закладу

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 10.1

Наведіть можливі джерела фінансування закладу загальної середньої освіти, заповнивши табл. 13.

Інформація про виконані ремонтні роботи у закладі загальної середньої освіти

Виконання ремонтних робіт	Обсяг робіт	Одиниці вимірювання	Вартість (грн)	Джерело фінансування
Капітальний ремонт				
Заміна труб холодної та гарячої води підвального приміщення їдальні, басейну	60	м	4 600	
Капітальний ремонт м'якої покрівлі спортивної зали	500	м ²	80 000	
Поточний ремонт приміщень				
Класні кімнати	5 класів	–	10 000	
Актова зала	50	м ²	3 000	
Спортивна зала	250	м ²	2 000	
Рекреації	1 200	м ²	6 000	
Окрема будівля (майстерні)	120	м ²	11 000	
Поточний ремонт				
Цоколя	Фарбування	–	5 000	
Інше: ремонт системи вентиляції	Кабінет хімії	–	1 500	

Завдання 10.2

Джерелами фінансування суб'єктів освітньої діяльності відповідно до законодавства можуть бути добровільні внески у вигляді коштів, матеріальних цінностей, нематеріальних активів, одержаних від підприємств, установ, організацій, фізичних осіб. Які дії, на прикладі закладу загальної середньої освіти, за умови залучення цих внесків?

Методичні рекомендації до практичних завдань 10.1 – 10.2

Опрацювати Закон України "Про освіту" та Закон України "Про загальну середню освіту".

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою

літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі Інтернет, а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Обґрунтуйте склад показників для оцінювання фінансово-господарської діяльності закладів освіти.
2. Визначте основні показники розвитку фінансування закладів освіти в Україні.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Опишіть процес участі закладу освіти в торгах, конкурсах тощо й надання в межах повноважень гарантій.
2. Опишіть порядок створення та ресурсного забезпечення діяльності тимчасових творчих колективів на базі закладу освіти.
3. Опишіть процес моніторингу управління фінансово-господарською діяльністю закладів освіти.
4. Опишіть процес моніторингу вузлових проблем фінансово-господарської діяльності та ресурсів закладів освіти.
5. Що таке "аудит фінансово-господарської діяльності закладів освіти"?

Тестові завдання

1. *Хто здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю окремого закладу освіти:*
  - а) засновник закладу освіти;
  - б) керівник закладу освіти;
  - в) колегіальні органи управління закладів освіти;
  - г) правильної відповіді немає?
2. *За якими критеріями оцінюють фінансово-господарську діяльність закладу вищої освіти:*
  - а) кількість прийнятих на навчання студентів, у тому числі за державним замовленням та на контрактній основі;

б) середньооблікова кількість штатних співробітників, середньомісячна заробітна плата, заборгованість із виплати заробітної плати, витрати на соціальні заходи;

в) наявність матеріально-технічної бази, її стан та використання.

г) правильної відповіді немає?

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 10

1. Здатність визначати цілі управління фінансово-господарською діяльністю закладів освіти.

2. Здатність визначати завдання та критерії управління фінансово-господарською діяльністю закладів освіти.

Література: основна [7; 9; 10; 12]; додаткова [13 – 15; 18].

Рекомендована література

Основна

1. Болонський процес: нормативно-правові документи / З. І. Тимошенко, І. Г. Оніщенко, А. М. Грехов, Ю. І. Палеха. – Київ : Європ. ун-т, 2004. – 100 с.

2. Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання / за ред. А. П. Зайця, В. С. Журавського. – Київ : Форум, 2003. – 1020 с.

3. Воловець Я. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Я. В. Воловець. – Київ : Алерта, 2005. – 199 с.

4. Закон України про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) // Кодекс законів про працю України. – Харків : Одиссей, 2007. – 159 с.

5. Збірник нормативно-правових документів з вищої освіти / В. Д. Шинкарук, А. В. Кудін, К. М. Левківський та ін. ; за заг. ред. С. М. Ніколаєнка. – Київ : [б. в.], 2007. – 87 с.

6. Моніторинг стандартів освіти. Присвячено Д. Ф. Ківзу / за ред. А. Тайджмана і Т. Послтвейт. – Львів : Літопис, 2003. – 323 с.

7. Ніколаєнко С. М. Освіта і наука: законодавчі та методологічні основи : навч. посіб. / С. М. Ніколаєнко. – Київ : ІВЦ "Політехніка", 2004. – 280 с.

8. Нормативно-правове забезпечення освіти. У 4 ч. Ч. 2. Концепції та положення з окремих питань управління / за ред. В. В. Григораш. – Харків : Основа, 2004. – 158 с.

9. Пушкар О. І. Педагогіка вищої школи : конспект лекцій / О. І. Пушкар, Н. І. Прибиткова. – Харків : ХНЕУ, 2010. – 146 с.

10. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / О. О. Терещенко. – Київ : Вид. КНЕУ, 2003. – 554 с.

11. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / уклад. М. С. Дороніна, Л. С. Мартюшева, Д. А. Горовий. – Харків : Вид. ХДЕУ, 2002. – 154 с.

12. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : конспект лекцій / уклад. Л. С. Мартюшева, Л. О. Меренкова. – Харків : ІНЖЕК, 2006. – 179 с.

Додаткова

13. Боголіб Т. М. Принципи управління вузом : монографія / Т. М. Боголіб. – Київ : Т-во "Знання" ; КОО, 2004. – 204 с.

14. Дзвінчук Д. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство / Д. Дзвінчук. – Київ : ЗАТ "Нічлава", 2009. – 239 с.

15. Каленюк І. С. Економіка освіти : навч. посіб. / І. С. Каленюк. – Київ : Знання України, 2003. – 316 с.

16. Крисюк С. В. Державне управління освітою : навч. посіб. для слухачів, аспірантів, докторантів спец. "Державне управління освітою" / С. В. Крисюк. – Київ : НАДУ, 2009. – 220 с.

17. Огаренко В. М. Стратегічне фінансове управління вищими навчальними закладами : монографія / В. М. Огаренко, С. Я. Салига, О. В. Яришко. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2008. – 216 с.

18. Освітній менеджмент : навч. посіб. / за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. – Київ : Шкільний світ, 2003. – 400 с.

19. Птахіна О. М. Управління фінансово-економічною діяльністю навчального закладу : методичні вказівки до семінарських та практичних занять / О. М. Птахіна ; Держ. закл. "ЛНУ ім. Т. Шевченка". – Луганськ : Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2012. – 58 с.

20. Тимошенко О. В. Фінансові аспекти конкурентоспроможності вищої освіти в Україні : монографія / О. В. Тимошенко, В. А. Федорова ; Дніпропетровський нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ : Пороги, 2008. – 392 с.

Інформаційні ресурси

21. Автономія та врядування у вищій освіті : збірник наукових праць [Електронний ресурс] / О. П. Воробйова, К. О. Жданова, І. Б. Зарубінська та ін. ; за ред. С. А. Калашнікової, В. І. Лугового, Ж. В. Таланової. – Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2014. – 236 с. – Режим доступу : https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/zbirnik_Avtonomiya-ta-vraduv-Vish-osv_IVO-NAPN-2014-236s.pdf.

22. Автономія та врядування у вищій освіті [Електронний ресурс] : монографія / О. П. Воробйова, Т. О. Горецька, Н. М. Дем'яненко та ін. – Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2015. – 192 с. – Режим доступу : https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/Avtonomiya-ta-vryaduv-VO_monogr_IVO-2015-192p_avtors-kolektiv.pdf.

23. Бюджетний Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2621-VIII від 27.12.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

24. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2581-VIII від 04.11.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

25. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2542-VIII від 11.10.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

26. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2611-VIII від 25.11.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

27. Про Типові правила внутрішнього трудового розпорядку для працівників навчально-виховних закладів системи Міністерства освіти України [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства освіти України № 455 від 20.12.1993 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Наказом № 1199 від 03.12.2010 р.). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-94>.

28. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. (зі змінами, внесеними згідно із Законом України

№ 2443-VIII від 25.07.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

29. Про відпустки [Електронний ресурс] : Закон України № 504/96-ВР від 15.11.1996 р. (зі змінами, внесеними згідно із Законом України № 2542-VIII від 11.10.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80>.

30. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 2628-III від 11.07.2001 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2581-VIII від 04.11.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.

31. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 651-XIV від 13.05.1999 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2541-VIII від 13.10.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.

32. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України № 796 від 27.08.2010 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Постановою Кабінету Міністрів України № 624 від 22.08.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF>.

33. Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України № 963 від 14.06.2000 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Постановою Кабінету Міністрів України № 617 від 22.08.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-2000-%D0%BF>.

34. Про затвердження порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44 (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Наказом Міністерства фінансів України № 700 від 17.08.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12>.

35. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс] : Закон України № 2464-VI від 08.07.2010 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2449-VIII від 19.12.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.

36. Про наукову і науково-технічну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України № 848-VIII від 26.11.2015 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2269-VIII від 18.01.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>.

37. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-344/2013>.

38. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.

39. Про позашкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 1841-III від 22.06.2000 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом № 2581-VIII від 04.11.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>.

40. University Autonomy in Europe II: The Scorecard 2010 [Electronic resource]. – Access mode : https://eua.eu/Libraries/publications/University_Autonomy_in_Europe_II_-_The_Scorecard.pdf?sfvrsn=2.

Додатки

Додаток А

Методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання для студентів денної та заочної форм навчання

Студент самостійно обирає тему та зміст роботи з обов'язковим її погодженням із викладачем.

Виконане індивідуальне завдання подається викладачу для перевірки у визначений термін. Оцінка визначається викладачем під час індивідуальної співбесіди зі студентом. У процесі виконання завдання студент має ознайомитися з нормативними, навчальними і науковими джерелами з обраної теми, знати методику здійснення фінансово-економічних розрахунків, здійснити пошук необхідної первинної інформації фінансового і статистичного характеру. Водночас робота повинна мати творчий характер і бути спрямована на вирішення певної проблеми чи на доведення особистого погляду автора на вирішення проблеми, яка розглядається у завданні.

Теоретичний матеріал наводиться студентом в узагальненому вигляді з обов'язковими посиланнями на відповідні джерела з неодмінним подальшим критичним аналізом проблеми, обраної для дослідження.

Індивідуальне завдання складається з: титульної сторінки; змісту; вступу; основної частини; висновків; списку використаної літератури; додатків (за необхідності). Титульний аркуш оформляється відповідно до стандарту. Загальною назвою індивідуального завдання є встановлене за переліком завдання. Зміст містить найменування усіх розділів, пунктів та номери їхніх початкових сторінок.

У вступі подають актуальність обраного завдання, мету роботи, завдання, які ставить перед собою студент під час його виконання, об'єкт і предмет дослідження.

Основна частина індивідуального завдання складається з двох частин: теоретичної та практичної. У теоретичному розділі індивідуальної роботи розкривається зміст обраної теми, надається огляд наукових і навчально-методичних джерел, формулюються невирішені питання, висвітлюються наявні проблеми, пропонуються та теоретично обґрунтовуються шляхи її вирішення або формулюються можливі гіпотези.

Практична частина складається з ситуаційного завдання, вирішення якого має супроводжуватися обґрунтованими висновками. У практичній

частині студент має вирішити наскрізне розрахункове завдання згідно з індивідуальним варіантом або провести певні розрахунки відповідно до обраної методики. Вихідні дані фінансово-економічних показників мають бути отримані із офіційних публічних джерел або під час проходження чергового терміну практики.

У висновках містяться результати проведених студентом досліджень, розроблені власні пропозиції та рекомендації.

Список використаної літератури складається з законодавчо-нормативних документів, наукової і навчально-методичної літератури, спеціальної літератури, періодичних видань (часописи, газети, сайти та ін.). Список подається в алфавітному порядку.

У додатках міститься фінансова звітність, статистичні та допоміжні дані, ілюстративний матеріал до виконаного дослідження.

Обсяг індивідуального завдання становить 25 – 30 сторінок до списку літератури. Індивідуальне завдання має містити такі складові частини: титульну сторінку; зміст; вступ (1 с.); теоретичну частину (8 – 10 с.); практичну частину (15 – 18 с.); висновки (1 с.); список літератури. Тематика може змінюватися.

Тематика індивідуального завдання

1. Особливості формування кошторису закладу освіти та внесення змін до нього. Виконання кошторису закладу освіти, фінансова та бюджетна звітності.
2. Управління фінансово-господарською діяльністю закладів освіти.
3. Нормативно-правові механізми управління фінансово-господарською діяльністю закладу освіти.
4. Фінансово-економічний та господарський статус закладів освіти.
5. Потенціал, фінансова стратегія та місія закладу освіти.
6. Нормативно-правове забезпечення управління фінансово-господарською діяльністю закладу освіти.
7. Стратегічне управління закладом освіти у системі освіти та розроблення загальної стратегії, що базується на становищі закладу освіти сьогодні.
8. Автономія закладів освіти та оцінювання ефективності реалізації фінансової стратегії закладом освіти.
9. Фінансово-економічний розвиток освіти та аналіз закладу освіти як об'єкта управління.
10. Фінансове та ресурсне забезпечення в системі освіти.

Зміст

Вступ.....	3
Методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи студентів	5
Змістовий модуль 1. Правові засади управління навчальними закладами як суб'єктами правовідносин.....	5
Тема 1. Структура і характеристика законодавства України в галузі освіти.....	5
Тема 2. Правовий статус навчальних закладів державної та приватної форм власності	8
Тема 3. Правове регулювання трудових правовідносин працівників навчальних закладів	10
Тема 4. Навчальні заклади як учасники бюджетних, податкових і земельних правовідносин	15
Тема 5. Види і процедури юридичної відповідальності навчальних закладів та їх посадових осіб	20
Змістовий модуль 2. Фінансово-економічні основи управління навчальними закладами.....	22
Тема 6. Сучасні фінансово-економічні засади управління освітою.....	22
Тема 7. Механізм та технології прийняття управлінських рішень з питань фінансово-господарської діяльності навчальних закладів	27
Тема 8. Технології визначення кошторису діяльності навчального закладу.....	32
Тема 9. Організація виконання кошторису діяльності навчального закладу з врахуванням джерел формування	35
Тема 10. Фінансово-господарська діяльність навчального закладу	37
Рекомендована література.....	40
Основна.....	40
Додаткова.....	41
Інформаційні ресурси	42
Додатки.....	45

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПРАВОВІ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
та самостійної роботи студентів
спеціальності 073 "Менеджмент"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Деменко** Ольга Іванівна
Ачкасова Світлана Анатоліївна

Відповідальний за видання *Т. А. Борова*

Редактор *В. Ю. Степаненко*

Коректор *В. Ю. Степаненко*

План 2019 р. Поз. № 138 ЕВ. Обсяг 48 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

---

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*